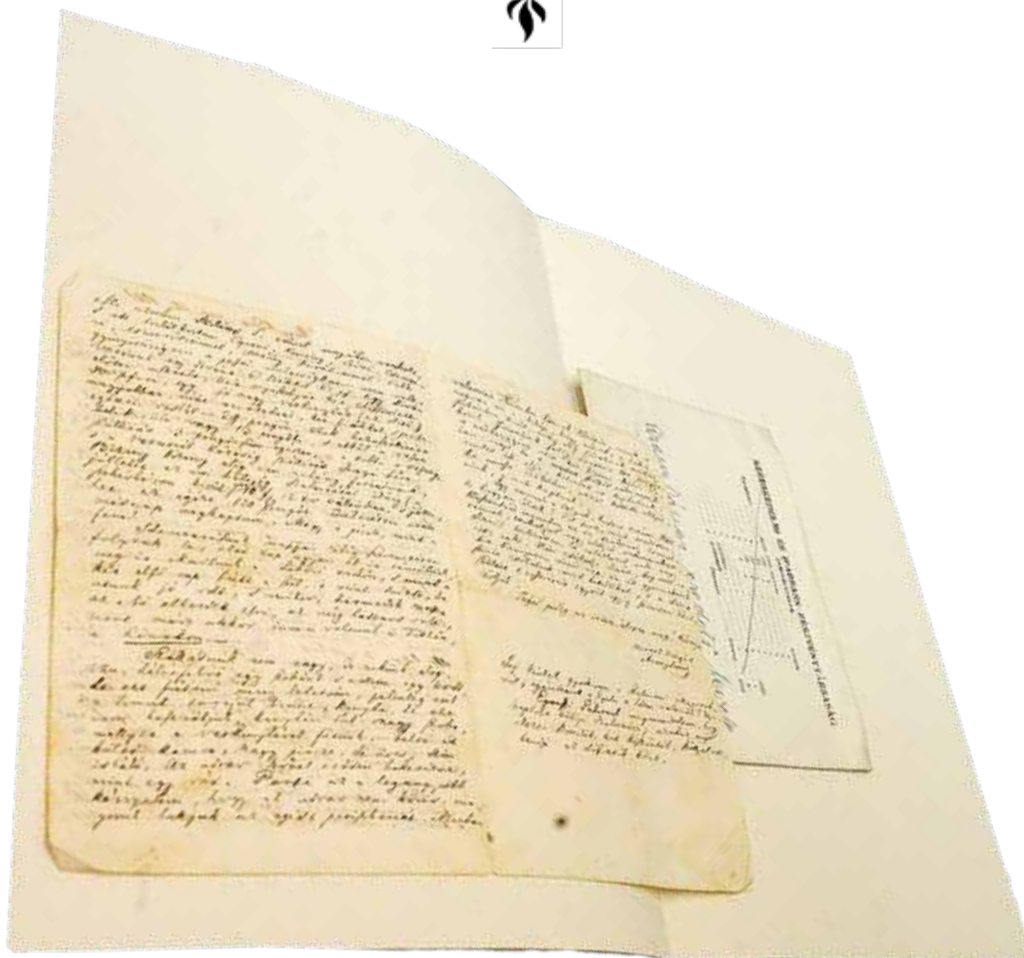

A KÉZIRATTÁR ÚJ ARANY JÁNOS-LEVELE

2019 tavaszán Arany János sógorának, Ercsey Sándornak a leszármazottjától, a Svájcban élő Fráter Györgytől egy rendkívül becses adomány, egy eddig lappangó Arany János-levél érkezett a nemzeti könyvtárba.

Arany János halálát követően családja több közgyűjteménynek adományozott kéziratokat, de a legismertebbeket, például a *Toldi*-trilógiát és a *Buda halála* autográfjait a nemzeti könyvtárnak adta át. E kéziratok alapozták meg a Kézirattár gazdag Arany János-gyűjteményét, mely a későbbiekben további hagyatékokból érkező adományokkal és vásárlásokkal gyarapodott. Közel húsz autográf költeményt őrzünk, közöttük olyan fontosakat, mint a *Családi kör*, a *Híd-avatás*, a *Vörös Rébék* vagy *A dalnok bűje*. Emellett filológiai szempontból értékes kéziratcsoportunk a hivatali iratoké. Arany a hatvanas évektől a Kisfaludy Társaság, majd a Magyar Tudományos Akadémia titkoka, titkára volt, s hivatali idejében mindkét társulat ügyeit intézte. Így maradt

fenn számos általa ellenjegyzett számla, könyvrendelés, valamint a tagokkal való kapcsolattartás irategyüttese. Valamivel több, mint száz Arany autográf levelet is birtoklunk – több Petőfi Sándorhoz címzettet is, és hozzá írott válaszokból is több tucatot –, azonban családi vonatkozásúakból a mostani levél érkezéséig egy sem volt gyűjteményünkben.

Az e kéziratokból az Arany János- emlékévként alkalmából 2017-ben a könyvtárunkban rendezett Arany-kiállítás és a költő szülővárosában található hagyatékek felmérését követően a Svájcban élő Ercsey-leszármazott, Fráter György egy szakvéleményt kérő levéllel keresett meg, s egy, a birtokában lévő levél eredetiségének megállapítását kérte. A kézirat digitális másolatának megtekintése során meggyőződhettem róla, hogy a szalontai–nagykőrösi családi levélváltás egy fontos, hiányzó darabjáról lehet szó, mely Nagykőrösön 1851. november 12-én kelt, és amelyre

az Ercsey Sándor által adott választ Nagyszalontán láthattam is az ottani hagyatékrész felmérésekor. Az Arany kritikai kiadás a levél létezését szintén regisztrálta, s azt mint magántulajdonban lévőt írta le.

Fráter György – megbizonyosodván arról, hogy Arany-autográfrol és nem másolatról lehet szó – elhozta számunkra a levelet. A személyes találkozáskor maga a kézirat is igazolta a feltevést: a csontszínű papírra írott kétfóliós szöveg egyértelműen Aranyra vallott: a betűk írásmódja és írásképe, a fekete tinta, a papír – mely azonos volt a szalontai üzenetekéivel – minden kétséget kizáróvá tették, hogy eredeti darabról van szó. A tulajdonos a vizsgálatot követően – miként korábban már jelezte – nekünk ajándékozta a levelet.

Arany életútja szempontjából is fontos forrás érkezett ezzel a nemzeti könyvtárba. A költő a szabadságharc leverését követően nem térhetett vissza korábbi jegyzői szerepkörébe feladataihoz, így előbb Geszten Tisza Domokos magántanára lett, majd Nagykőrösre költözött, mivel itt kapott tanári állást. A szóban forgó írás a Nagykőrösön kelt első levele, melyben az Arany család életkörülményeiről, saját munkájáról számolt be Szalontán élő sógorának. Ezt az üzenetet sok további követi majd, melyek a költő életének számottevő dokumentumai, az életút kutatásának fontos forrásai.

A könyvtár számára több szempontból jelentős az adomány, hisz egyrészt nagyon ritkán bukkan fel lappangó kézirat nemzeti klasszikustól, még ritkábban áll módunkban azt megvásárolni. Másrészt Arany családi

levelezéséből szinte semmi nem került az állományunkba az idők folyamán, így tartalmi szempontból is hiátust tölt be.

Az ajándékozási szerződéssel birtokunkba jutott kéziratot még 2019 tavaszán átadtuk a restauráló labornak, ugyanis kisebb szakadások és enyhe fokú tintamarás jelei voltak láthatók rajta, amit az anyagvizsgálat is igazolt. A tintamarás a vasgallusz tintával írt kéziratok esetében gyakori jelenség: egy hosszú ideig tartó, lassú folyamat eredménye, amelyet a nem megfelelő tárolási körülmények (ingadozó páratartalom és hőmérséklet) felgyorsítanak. A folyamat megszüntetése céljából a kézirat egy konzerváló, kalcium-fitátos kezeléssel esett át, melyet a restauráló labor két munkatársa, Benke Éva és Koppán Orsolya végzett.

Ezt követően a levél bekerült a Kézirattárunk levelestári gyűjteményébe, ahol megfelelő körülmények között őrizzük, és rendelkezésre áll a kutatók számára. Fráter György még láthatta a restaurálási folyamat kezdetét, de a végeredményt már sajnos nem, hisz időközben, a nyár folyamán elhunyt. Nagy hálával gondolunk rá, és szerencse számunkra, hogy a Kézirattárba kerülhetett ez a levél, hisz miként az adományozó döntését magyarázta: gyermekei már nem beszélnek a magyar nyelvet, az Arany-autográf eszmei értékét talán fel sem tudnák mérni, így a kéziratból végképp lappangó anyag vált volna.

Rózsafalvi Zsuzsanna
rozsafalvi.zsuzsanna.at.oszk.hu